

เวทีทัศน์
POINT OF VIEW

“วัฒนธรรมที่สาม”

เมื่อคำตอบกระบวนทัศน์ใหม่ หลอมรวมโลกและชีวิต
เพื่อก้าวพ้นวิกฤติ

“The Third Culture”

When the new paradigm response unites earth
and life to step beyond crisis

เพราะการสัมผัสและรับรู้
ทำให้เราตั้งคำถามถึงชีวิต
จากทั้งเหตุของปัญหาภายใน
ตัวเรา หรือจากเหตุภายนอก
ตัวเรา ทั้งหมดล้วนเป็น
โจทย์สำคัญ

Contact and acknowledgement make us question
about life from both within or outside ourselves.
They are all important problems.

เมื่อมีแนวคิดหนึ่ง ตั้งคำถามต่อเนืองว่า โลกปัจจุบันได้เกิดความเจ็บป่วยรุนแรงมากขึ้น จากวิกฤตการณ์ใหญ่ของธรรมชาติสิ่งแวดล้อม สังคม และตัวมนุษย์เอง จนสู่คำตอบเพื่อหา ทางออกว่า ทำอย่างไรเราจึงจะพ้นจากวิกฤต ครั้งนี้ เพื่อไปสู่โลกแห่งสันติ และมีความสุข จากความดีที่เกิดขึ้น

โดยเมื่อวันเสาร์ที่ 6 สิงหาคม 2548 โครงการ “จิตวิวัฒน์” ร่วมกับสถานแสงอรุณ เสวนา ได้จัดการเสวนาเรื่อง “วัฒนธรรมที่สาม” ณ ห้องสมุดประชาชนแสงอรุณ สาทร โดย เริ่มต้นแนวคิดของการเสวนา ที่เชื่อมโยง ความรู้ความเข้าใจในงานศึกษาวิจัย ค้นคว้า เกี่ยวกับโลกและชีวิต ที่เกิดขึ้นผ่านกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ จากแวดวงการศึกษานักวิทยาศาสตร์ระดับโลก โดยเชื่อมโยงว่า เป็นการพินิจงานเขียนของนักวิทยาศาสตร์ ร่วมสมัย ที่มีอัจฉริยภาพในการย่อยเรื่อง สลับซับซ้อนให้ง่ายต่อการเสพ และรับรู้ของ สังคมในวงกว้าง

ซึ่งวิทยากรในงานเสวนา ประกอบด้วย ดร. สรยุทธ รัตนพจนารถ ดร. จารุพรณ กุลดิлок และคุณชลนภา อนุกุล โดยในการเสวนา ได้อธิบายเชื่อมโยงว่า แนวคิด ในการกำหนดโจทย์ของวัฒนธรรมที่สาม มาจากตัวตั้งในเรื่องของวัฒนธรรมที่หนึ่งว่า เป็นวัฒนธรรมของแนวคิดในด้านสังคมศาสตร์ และวัฒนธรรมที่สองเป็นแนวคิดในด้าน วิทยาศาสตร์ ซึ่งทั้งสองวัฒนธรรมล้วนเป็น ดอกผลของการพัฒนาองค์ความรู้ ในประวัติศาสตร์ของมนุษย์ที่ผ่านมา ในระยะเวลา 300-400 ปีที่ผ่านมา ซึ่งแนวคิดทั้งสองส่วน กำลังถูกท้าทายจากแนวคิดของวัฒนธรรม ที่สาม ซึ่งพยายามหลอมรวมแนวคิดทั้งสอง ด้านให้รวมอยู่ภายในมุมมองเดียวกัน เพื่อหา ทางออกต่อวิกฤต

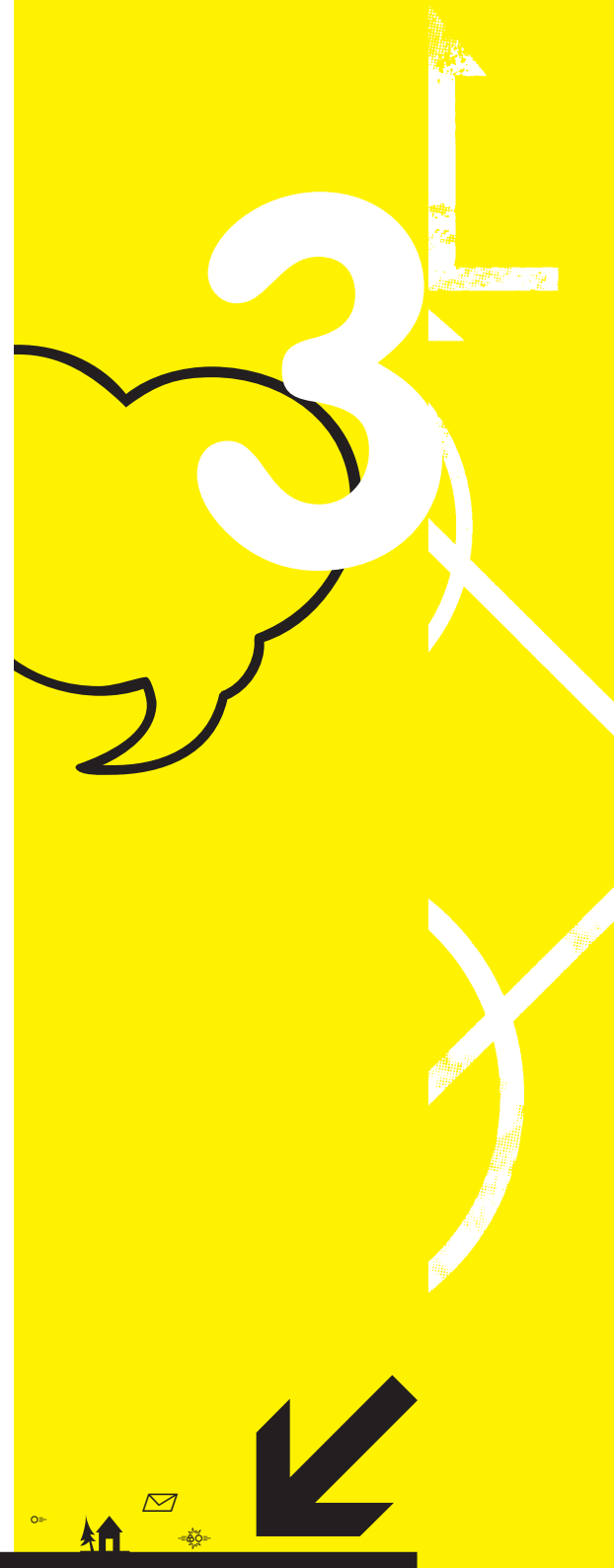
“การอธิบายครั้งนี้ เป็นการอธิบายจาก งานศึกษาของบรรดานักวิทยาศาสตร์ชั้นนำ ในระดับโลก ที่เริ่มสนใจเรื่องราวของชีวิต

When a concept has continuously posed a question that in the world today more serious diseases have erupted from crucial crisis of natural surrounding, society and man himself, a question is reached to find a solution of how we can get away from this crisis to the world of peace, virtue and happiness.

On August 6, 2005, the “mental evolution” project in conjunction with San Saeng Arun Sewana organized an association on “The Third Culture” at Saeng Arun Library, Sathon. The idea of the association was initiated to link knowledge and understanding in research and study about earth and life through scientific process from educational circle of world renowned scientists by linking that this was a scrutiny of writings of contemporary scientists who have geniuses in synthesizing complicated stories into simple ones for the consumption and acknowledgment of the society at large.

Experts in the association consist of Dr. Sorayuth Ratanapojanat, Dr. Jaruphan Kuldilok and Ms. Chonnapha Anugul. The association explained the connection that the idea of the third culture was from the first one as sociological idea and the second one as scientific one. Both cultures are the fruit of knowledge development in the human history during the past 300-400 years. Both ideas are challenged by the third culture idea that has tried to melt the first two into one perspective to find a way out of crisis.

“This explanation is the one from the studies of leading world’s scientists who are interested in the stories of life, the world and nature. All are related. Only language for communication or process may be scientific,” Ms. Chonnapha Anugul introduced the

โลกและธรรมชาติที่ล้วนสัมพันธ์กัน เพียงแต่ภาษาในการสื่อสารหรือกระบวนการที่เกิดขึ้นเป็นภาษาทางวิทยาศาสตร์” คุณชลภาอนุกุล ได้กล่าวนำถึงเหตุแห่งความสำคัญว่า “ทำไมต้องสนใจงานเขียนทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งพยายามเชื่อมโยงศาสตร์ต่อยอดองค์ความรู้จากภูมิปัญญาดั้งเดิมทั่วโลก มาสรุปเป็นความเข้าใจร่วมกัน ก่อนที่ ดร. สรยุทธ และ ดร. จารุพรรณ จะนำเสนอถึงความเคลื่อนไหวจากงานเขียน หนังสือ และการสัมมนาในระดับโลก ซึ่งมีพัฒนาการต่อเนื่องตลอดระยะเวลากว่า 3-4 ทศวรรษ

“ถ้าอธิบายว่า แนวคิดในการบอกทั่วโลกมีชีวิตเพื่อทำให้ผู้คนเข้าใจว่า สิ่งที่กำลังทำนั้น จะส่งกระทบเชื่อมโยงระหว่างกันและกัน ไม่ว่าจะมนุษย์ ธรรมชาติ หรือโลก ซึ่งถือว่าเป็นแนวคิดที่เรียกว่า GAIA - กายา โดยแทนที่ความสัมพันธ์ของโลกว่าเป็นสิ่งมีชีวิต นักคิดบางคนก็เปรียบเทียบกับโลกเป็นดังพระแม่ธรณี เป็นสตรีที่โอบอุ้มชีวิตของเรา โดยคำๆ นี้ เป็นคำในภาษาละติน ที่หมายถึงโลก” ดร. จารุพรรณ ได้อธิบายเชื่อมโยงให้เห็นภาพกว้างของงานศึกษา โดยระบุว่า ปัจจุบันแนวคิดด้านวิทยาศาสตร์ ที่พยายามมองวิธีการศึกษาแบบกระบวนทัศน์ใหม่ หรือองค์รวมนั้น ได้พยายามเชื่อมโยงศาสตร์และภูมิปัญญาด้านจิตวิญญาณ เข้ากับภูมิปัญญาของวัฒนธรรมอันหลากหลายทั่วโลก จนแตกแขนงสาขาการศึกษาไปอย่างมากมาย รวมทั้งเชื่อว่ามุมมองเหล่านี้ จะนำไปสู่กระบวนการศึกษา หาทงออกของวิกฤติได้ในอนาคต

โดยการเสวนาครั้งนี้ มีแนวทางเพื่ออธิบายถึงมุมมองศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ในระดับโลก ที่มองว่า การเปลี่ยนผ่านของชีวิตหรือการเปลี่ยนผ่านของจิตวิญญาณมนุษย์ในปัจจุบัน เป็นช่วงเวลาที่สำคัญอีกขั้นของประวัติศาสตร์มนุษยชาติ เพราะขีดจำกัดหนึ่งที่มนุษย์ต้องเรียนรู้จากประวัติศาสตร์วิวัฒนาการของโลกคือ มนุษย์เดินทางมาถึงขีดจำกัดด้านวิวัฒนาการของร่างกาย ในขณะที่วิวัฒนาการด้านจิตวิญญาณ และการพัฒนา

ปัญญาในเชิงจิตวิญญาณของมนุษย์ ยังอยู่ในระดับเริ่มต้น ดังนั้นแนวทางที่น่าสนใจแนวทางหนึ่งขณะนี้ คือการระดมความคิดเห็นร่วมแลกเปลี่ยน เพื่อสร้างชุดความคิดในการแก้ปัญหา และอธิบายวิกฤติการณ์ทางสังคม ธรรมชาติสภาพแวดล้อม และตัวตนของมนุษย์ ผ่านการพัฒนาจิตวิญญาณของมนุษย์

ซึ่งแนวคิดในด้านวิวัฒนาการของจิตวิญญาณ อยู่ภายใต้กรอบการศึกษาของทฤษฎี Spiral Dynamics ที่มองวิวัฒนาการของมนุษยชาติ ในเชิงเกลียวแห่งความสัมพันธ์ที่เริ่มต้นการวิวัฒนาการจากทักษะขั้นพื้นฐานของร่างกาย ความเข้าใจต่อร่างกาย ทักษะทางปัญญาและเหตุผล จนกระทั่งพัฒนาสู่วิวัฒนาการด้านจิตวิญญาณ ที่ถือเป็นขั้นสูงสุดของทฤษฎีดังกล่าว ซึ่งทฤษฎีนี้ถือเป็นหนึ่งในกระบวนการศึกษาทางวิทยาศาสตร์ยุคใหม่ ที่สามารถเรียกได้ว่า เป็นการศึกษาแบบวัฒนธรรมที่สาม ที่ผสมผสานรูปแบบการทดลอง การศึกษาวิจัยแบบวิทยาศาสตร์ เข้ากับกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมศาสตร์ เพื่อผสมผสานสู่การค้นหาคำตอบ เพื่อตอบคำถามของปัญหาในโลกปัจจุบัน ถึงวิกฤติที่คุกคามวิถีชีวิตของผู้คนบนโลกใบนี้

“คำตอบที่ดีสำหรับมุมมองด้านวัฒนธรรมที่สามคือ เชื่อว่าเราไม่รู้ว่าจะอนาคตจะเกิดอะไรขึ้น เรายังไม่มีชุดความรู้ ที่จะตอบคำถามในอนาคตได้ เพราะเรามีชุดคำตอบจำกัด เพื่ออธิบายต่อความเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ ปัญหาของชุดคำอธิบายที่จำกัด คือ ปัญหาหนึ่งที่เราต้องร่วมกันค้นหาชุดคำที่สมบูรณ์เพียงพอต่อการตอบ และอธิบายสิ่งที่เปลี่ยนแปลง” ดร. จารุพรรณ ได้ตอบเหตุของภาวะความเปลี่ยนแปลงของปัญหานำทางการศึกษา ที่วิทยาศาสตร์แนวใหม่ตั้งคำถาม โดยเพิ่มเติมว่า ความหมายของกลุ่มทางศาสนาและจิตวิญญาณ ไม่ว่าจะเป็นการนั่งสมาธิ หรือกิจกรรมในทุกศาสนา ล้วนเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาทางจิตวิญญาณ เพียงแต่อธิบายด้วยภาษาที่แตกต่างกันจากมุมมองของนักวิทยาศาสตร์

significance of why we must pay attention to scientific writings that have tried to link and expand knowledge from old wisdom around the world for summary and mutual understanding. Later, Dr. Sorayuth and Dr. Jaruphan talked about movements from writings, books and global seminars, which have been continuously developed for over 3-4 decades.

“If we explain that the idea in saying that earth is alive is to make people understand that what they’re doing will have interconnected impact. This concept is called GAIA, by replacing the earth relationship as alive. Some thinkers compare the world with the Mother Earth, a woman who fosters our life. This word in Latin means earth.” Dr. Jaruphan explained the linkage to see the wide picture of the study. She pointed out that at present scientific idea that tries to look at the new paradigm or holistic concept has attempted to link science and spiritual wisdom with diversified cultural wisdom around the world. This has branched out a lot. These perspectives are believed to lead us to educational process to find a solution to crisis in the future.

This association is aimed to explain the global scientific study perspective that believes that the shift of life or human spirit at present is another important period of human history. This is because a limitation man has to learn from the world’s evolutionary history is that man has traveled to the limitation of physical evolution. On the other hand, spiritual and wisdom evolution are still in the initial stage. Therefore, an interesting direction is to mobilize opinions and exchange them to create ideas in solving problems and explaining social crisis, natural surrounding, and being of man through spiritual development of man.

The idea of spiritual development is within the study framework of Spiral

ที่พยายามอธิบายมุมมองเชิงจิตวิญญาณด้วยภาษาทางวิทยาศาสตร์

ขณะที่มุมมองทางศาสนาเพื่อพัฒนาทางจิตวิญญาณ ได้สร้างความหมายว่า เป็นคำตอบซึ่งเริ่มต้นที่ตัวเรา เริ่มต้นที่การปฏิบัติ ซึ่ง ดร. สรยุทธ เชื่อว่า กลุ่มและชุมชนเหล่านี้ได้กระจายตัวอยู่ทั่วไปในทุกวัฒนธรรม ซึ่งต่างสร้างสรรค์ภูมิปัญญาเหล่านี้ ดังนั้นในอนาคต โอกาสของการสะสมความเข้าใจจนสามารถนำไปสู่ความเปลี่ยนแปลง เพื่อที่เราจะอยู่ด้วยกันอย่างพึ่งพาและอิงอาศัยกันได้ อย่างมีความสุขและสันติ โดยไม่ทำร้ายโลก ก็เป็นเรื่องซึ่งสามารถเป็นไปได้

โดยสิ่งที่เป็นปัจจัยสำคัญ ซึ่งนักวิทยาศาสตร์ได้ศึกษาว่าจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในอนาคต ประกอบด้วยแนวทางของศาสนา ธรรมชาติ และดนตรี ที่จะพัฒนาคุณภาพทางจิตวิญญาณของมนุษยชาติ ให้พร้อมรับความเปลี่ยนแปลง ซึ่งการเสวนาครั้งนี้ถือเป็นก้าวอย่างสำคัญของการระดมความคิดเห็นในสังคมไทย ที่เกี่ยวกับความเข้าใจในเรื่องการพัฒนาศักยภาพทางจิตวิญญาณของมนุษย์ ที่พยายามเชื่อมโยงการเคลื่อนไหวทางวิชาการ การศึกษาวิจัยค้นคว้า และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านวิทยาศาสตร์ในระดับโลก ให้ปรากฏสู่การรับรู้ของสังคมไทย

รวมทั้งการเชื่อมโยงมุมมองของคนกลุ่มเล็กๆ ในฐานะนักวิทยาศาสตร์แนวทางใหม่ที่หลากหลายกลุ่มเข้าใจด้วยกัน หรือกระทั่งความพยายามในการเชื่อมโยงสังเคราะห์แนวคิดทางจิตวิญญาณ สังคม และวิทยาศาสตร์ ให้หลอมรวมเป็นหนึ่งเดียวกัน จนสามารถนำไปสู่การทะลุวงกรอบคิดแห่งการเรียนรู้ของมนุษย์ ที่กำลังเผชิญหน้ากับวิกฤติด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมที่เลวร้าย ให้ก้าวพ้นจนกลายเป็นบทสรุปแห่งความรู้ ความเข้าใจ ที่สามารถอธิบายต่อประชาชน ผู้คน และสังคมไทย เพื่อการรับรู้และสื่อสารด้วยภาษาวิทยาศาสตร์ที่คุ้นเคย จนได้ความหมายที่ว่า “ทำไมเราถึงต้องดูแลตัวเราและโลกใบนี้ ทำไมเราต้องมีความห่วงใยต่อชีวิตให้มากขึ้น”

Dynamics that looks at human evolution in terms of relationship, starting from basic skills of body, body understanding, wisdom and reasoning skill to spiritual evolution, the highest theory of all. This theory is a modern scientific study process that can be called the third culture study that integrates experiment and scientific research with sociology learning process to achieve answer to the question of the present world concerning the crisis that threaten life of people in the world.

“The best answer for the third culture perspective is the belief that we don't know what will happen in the future. We still don't have the knowledge to answer future questions because we have limited glossary to explain new changes. The problem of limited explanation is that we must mutually find a glossary that is complete enough to answer and explain the changes.” Dr. Jaruphan answered the cause of changes in educational problems questioned by new science. She added that the meaning of religious and spiritual groups, whether it be meditation or activities in all religions, is a part of spiritual development, explained by different languages from the perspective of scientists who tried to explain spiritual perspectives with scientific language.

Religious perspectives for spiritual development, on the other hand, have created a meaning that the answer started at ourselves and the practice. Dr. Sorayuth believes that these groups and communities are spread out in every culture. They all create wisdom. Therefore, in the future, it is possible that there will be an opportunity to accumulate understanding and lead to changes so that we can live together by relying on one another in peace and happiness without hurting the world.

Important factors studied by scientists as leading us to future changes consist of the directions of

religion, nature and music that will develop the quality of human spirit to be ready for changes. This association is a significant step of mobilizing opinions in Thai society concerning the understanding of the development of human spirit potential. It has tried to connect academic movement, research and study, and disseminate global scientific information to the acknowledgement of Thai society.

It also connects the perspective of a small group of diversified people as new direction scientists, or even tries to link the synthesis of spirit, society and science and combine them into one so that it can break into learning framework of man who is faced with terrible environmental and social crisis to step beyond and become a conclusion of knowledge and understanding which can explain to the public and Thai society. This is for acknowledgement and communication with familiar scientific language to achieve the meaning of “Why must we take care of ourselves and this world? Why must we care for life more?”

